

BALOGH Máté

(*1990) – Erkel Ferenc-díjas, Junior Prima-díjas és Artisjus-díjas zeneszerző, a Zeneakadémia Zeneelmélet tanszékének és Nemzetközi Kodály Intézetének adjunktusa, a trieszti Conservatorio di Tartini vendégprofesszora. A Magyar Zeneszerzők Egyesülete elnöke.

PORTFÓLIÓ

CURRICULUM VITAE

1990-ben született, Győrött. Dunaújvárosban nőtt fel, muzsikus családban.

A Pécsi Művészeti Szakközépiskolában Győrffy István növendéke volt, majd a budapesti Zeneakadémia zeneszerzés szakán tanult, Jeney Zoltán osztályában, ahol 2014-ben kitüntetéssel diplomázott. 2013 novemberétől fél évig Olaszországban, a trieszti Conservatorio di Musica ösztöndíjas hallgatója volt, Fabio Nieder irányításával.

2016-ban Eötvös Péter mentoráltja volt.

2019 májusában a Zeneakadémián DLA doktori fokozatot szerzett. Disszertációjának címe: *Szóllósy András vokális művészete.*

2014-től mint doktorandusz, a Zeneakadémia Zeneszerzés tanszékén hangszerelést, kortárs zenét, partitúraolvasást tanított. 2018 óta a Zeneelmélet tanszéken és a Nemzetközi Kodály Intézetben is tanársegéd. 2020 óta e két tanszék adjunktusa. Emellett a trieszti Conservatorio di Tartni vendégelőadója. Előadásokat tartott tovább az USA-beli University of Alabamán, valamint a Shanghai Zeneakadémián és a lipcsei Mendelssohn Akadémián.

2018-ig az UMP Editio Musica Budapest főszerkesztője volt.

Számos hazai és nemzetközi zeneszerzőverseny győztese. 2010-ben a Színház- és Filmművészeti Egyetem, egy évvel később pedig a Zeneakadémia és a Nemzeti Énekkar zeneszerzőversenyét is megnyerte. Az Új Magyar Zeneszerző Fórum Zeneszerzőversenyen 2013-ban és 2015-ben is elhozta az 1. díjat. A későbbi években díjakat nyert többek között Ostravában, Brüsszelben, Milánóban és Pekingben. Az 1. Budavári Beethoven zeneszerzőverseny 2. díjasa. Legutóbb a Prágai Microtonal Institute Zeneszerzőversenyét nyerte meg, Horn Speech című darabjával.

Műveit Európa-szerte, valamint Törökországban, Kínában, Tajvanon, Japánban és az Egyesült Államokban is előadták.

2017-ben a zürichi Tonhalléban Eötvös Péter vezényelte Jam Quartet című munkáját. A Kínai Népköztársaság több ízben darabot rendelt tőle. Legutóbb a Shanghai Fiharmonikusok játszották Odes című művét, amit a kínai Si King konfucionista gyűjteményből vett szövegre komponált. 2018-ban a Pesti Vigadóban az NKA fennállásának 25 éves évfordulója alkalmából elhangzott Melodiemusik című műve, a Liszt Ferenc Kamarazenekar előadásában. 2019-ben a japán-magyar diplomáciai kapcsolatok 150 éves fennállása alkalmából elhangzott egy nagyszabású kompozíciója a tokiói Bunka Kainkan-ban. Ugyanebben az évben az USA-beli Alabama állam rendelt tőle szimfonikus darabot, az állam 200. születésnapja alkalmából.

2020 februárjában a londoni Trinity Laban Conservatory meghívott zeneszerzője volt.

2021-ben a Győri Filharmonikus Zenekar rezidens zeneszerzője. Több szimfonikus művet is komponált az együttesnek, melyek közül kiemelkedik 1. szimfóniája.

Zeneszerzői munkásságát 2016-ban Artisjus-díjjal, 2018-ban Junior Prima-díjjal díjazták. 2019-ben a Fidelio.hu beválogatta a magyar kultúra 50 legmeghatározóbb arca közé. 2022-ben Erkel Ferenc-díjat kapott.

2021 májusától a Magyar Zeneszerzők Egyesülete elnöke. Emellett tagja az Artisjus Küldöttgyűlésének és a Komolyzenei Szerzői Véleményező Bizottságának is.

ZENESZERZŐI DÍJAK, ELISMERÉSEK

2010: A Színház és Filmművészeti Egyetem dalversenye - 1. díj

2011: A Zeneakadémia zeneszerzőversenye - 1. díj

2011: A Nemzeti Énekkar Zeneszerzőversenye - 1. díj

2013: Eötvös Péter kortárs zenei alapítványa operapályázatának egyik győztese

2013: Új Magyar Zenei Fórum - 3.díj (Notturni a L című darabjéért)

2014: European Composer and Songwriter Alliance pályázatának egyik győztese (Luca Marenzio in Salzburg című munkájával)

2015: GENERACE Composer Competition (Ostrava) kiemelt különdíjasa (A világ útvesztője és a szív paradicsoma című munkájával)

2015: A Fondazione Spinola Banna per l'Arte zeneszerzőpályázatának győztese (BABE[urope]L című munkájával)

2015: Új Magyar Zenei Fórum - 1. díj (Melodiemusik) és 2. díj (Quintet), valamint számos különdíj

2016: Artisjus-díj (Az Év Junior Komolyzenei Alkotója 2015)

2017: A Szlovén Nemzeti Énekkar pályázatának egyik győztese

2017: GENERACE Composer Competition (Ostrava) kiemelt különdíjasa (Quartet pour la fin du jam című munkájával)

2017: Új Magyar Zenei Fórum - 1. díj (Pseudomarsch c. munkájával), valamint számos különdíj

2018: I. Budavári Beethoven Zeneszerzőverseny: 2. díj (Játék c. munkájával)

2018: Junior Prima Díj

2019: Fidelio Kult50 – A magyar kultúra 50 meghatározó arca

2020: GENERACE Composer Competiton (Ostrava) – 3. díj (Bahnmusik c. munkájával)

2020: A Central European String Quartet zeneszerzőversenye „Support Excellence” díja (Recitativo prosecco c. művéért)

2020: 1. Salvatore Quasimodo Dalverseny – 1. díj

2021: 2. Impronta Composer Competition (Mannheim) – 3. díj

2021: Gilgamesh International Composer Competition (Los Angeles) – 5. díj

2022: Erkel Ferenc-díj

2023: A MicroFest Prague Zeneszerzőversenye – 1. díj

FŐBB BEMUTATÓI

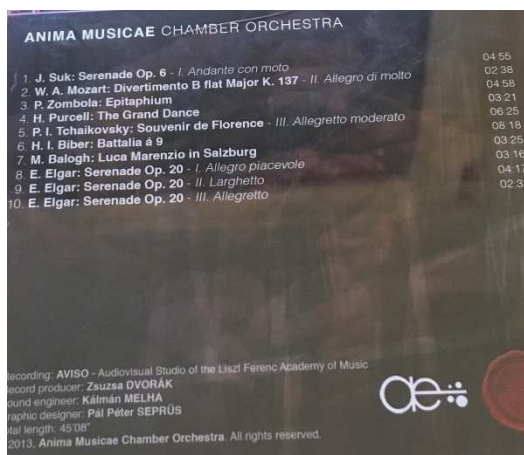
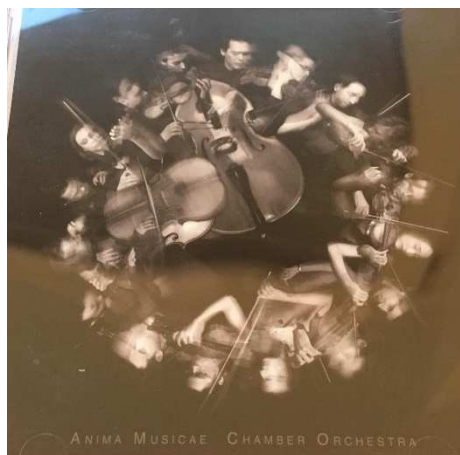
1. Vonószenei mű a brüsszeli BOZAR-ban

2015-ben az Európai Zeneszerzők és Szövegírók Egyesülete (ECSA) által kiírt zeneszerző-pályázatot négy vonószenei mű nyerte meg. Az egyik nyertes mű (egy finn, egy brit, és egy macedón darab mellett) Balogh Máté *Luca Marenzio in Salzburg* című munkája.

A darab 2015. február 27-én bemutatásra került a rangos brüsszeli *BOZAR*-ban, a belga *Sturm und Klang Ensemble* előadásában.

Később elhangzott Ostravában, és több ízben Budapesten is, az Anima Musicae Kamarazenekar előadásában. Az együttes 2014-ben CD-re is vette a darabot. A felvételen a szerző vezényel.

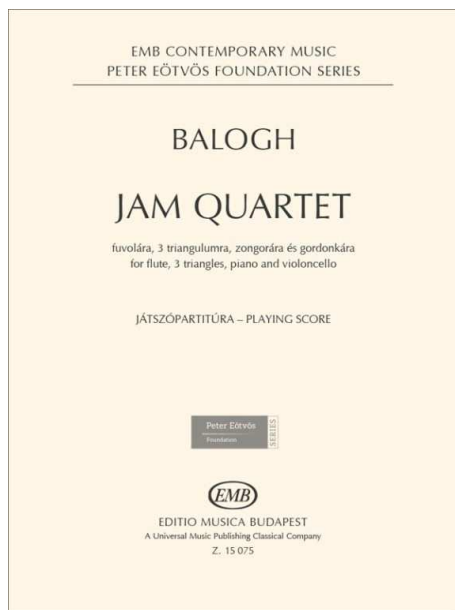

2. Jam Quartet a zürichi Tonhalléban

2017. június 26-án a zürichi tonhalléban, az Eötvös Péter Kortárs Zenei Alapítvány szervezésében Kurtág György, Eötvös Péter, Bella Máté és Tornyai Péter művei mellett Balogh Máté Jam Quartet című fuvalóra, csellóra, triangulumokra és zongorára írt kamaradarabja is elhangzott. A koncerten Eötvös Péter dirigált.

A művet az Editio Musica Budapest is kiadta.

Később többször elhangzott Magyarországon is, többek között a Nemzeti Filharmonikusok kortárs zenei koncertsorozatának egyik elemeként, 2019-ben.

3. Megrendelések a Kínai Népköztársaságból

Balogh Máté 2016-ban részt vett egy kínai népzenei tanulmányúton, amelynek keretében másfél hónapot töltött Kína különböző tartományaiban (Tibettől Pekingig). A tanulmányút végén a Kínai Népköztársaság Kulturális Minisztériuma rendelt tőle egy nagyzenekari darabot.

E nagyszabású mű a konfucionista Si King versgyűjtemény szövegére készült el, kínai nyelven, szoprán szólóra és szimfonikus zenekarra. 2017 decemberében volt a bemutatója Shanghaiban, a Shanghai Filharmonikusok előadásában.

Balogh Máté próbál a Shanghai Filharmonikusokkal

Később, 2018-ban e mű egyik tétele elhangzott a Janus Pannonius Nemzetközi Irodalmi Nagydíj budapesti átadóján, a BMC-ben, a díjazott, Yang Lian jelenlétében.

Shijing Songs

PRIMA PARTE
 Text: Shī Jing (詩) / 2. ♩=55 (♩=110)
 (1100 B.C.)

Máté BALOGH
 (*1990)

Solo *mf sempre*

Gé_ zhī tán_ xī, shī yú_ zhōng - gū_

5 Wood blocks

p *mp* *mf* (*>*) *mp* *f* *mf* *<*

A nagy sikerre való tekintettel a shanghai zenekar még egy darabot rendelt a szerzőtől, ennek bemutatójára szintén Shanghaiban került sor, 2019 decemberében.

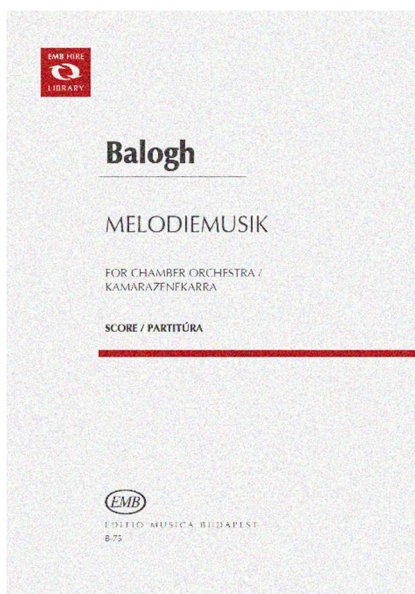
4. Az NKA 25 éves fennállása alkalmából rendezett est a Vigadóban

2018. szeptember 25-én az NKA fennállásának 25. évfordulója alkalmából rendezett koncertet a Liszt Ferenc Kamarazenekar. A program Bartók *Divertimentó*jából, Orbán György *Búcsú Rasumoffsky gróftól* című vonószenei művéből, illetve Liszt *Malediction* című versenyművéből állt, amelyben Balog József működött közre. E programba illeszkedett Balogh Máté *Melodiemusik* című kamarazenekari munkája, a szerző vezényletével.

Balogh Máté a Liszt Ferenc Kamarazenekarral próbál

Balogh e variációs darabját Bartók *Zene...* című művének híres fugatémájára írta. Korábban megnyerte vele a 2015-ös Új Magyar Zeneszerző Fórum Zeneszerzőverseny 1. díját, valamint számos különdíját. Az EMB is kiadta.

5. Szépművészeti Múzeum – Antik Ünnepek 2018

Balogh Máté 2017-ben kapta a felkérést a Szépművészeti Múzeumtól egy ógörög zenei projekt (Mousziké – az antik zene hangjai) megvalósítására. Ennek egyik része egy zenemű létrehozása volt Euripidész Antiopé című, töredékesen fennmaradt drámájának felhasználásával. Az így elkészült Antiopé-töredékek című munka az Euripidész-dráma kilenc töredékét használja fel. A zenei anyag ugyanúgy töredezett, mint a ránk maradt szöveg, mégis beleképzelhető egy nagy ívű formába, mint ahogy a szövegrészeket is összetartja a háttérben húzódó mitológiai történet.

E mű nem a vélt ógörög zene stílusimitációja, hanem az Euripidész-szöveg kérdéseire is reflektáló kortárs alkotás, habár a szerző zenei nyelvén kétségkívül nyomot hagyott az antik zene tanulmányozása.

A művet Molnár Anna, Darázs Renáta, Szalai András és az Euripidész Kamarakórus mutatta be.

A kapcsolódó kiállítás keretében a szerző ógörög dallamrekonstrukciói is meghallgathatók voltak.

6. A magyar-japán diplomácia kapcsolatok 150 éves fennállása alkalmából rendezett bemutató Tokióban

A tokiói székhelyű Okamura zenei szövetség is darabot rendelt Balogh Mátétól. A 12 gongra, és basszushangszerekre elkészült nagyszabású munka bemutatója a tokiói Bunka Kaikanban volt, 2019 márciusában.

Balogh Máté és együttese a tokiói Bunka Kaikanban

A *One Hundred Famous Views of Edo* című darab később a Budapest Music Centerben is bemutatásra került. A mű rádióközvetítése nyomán Ryoko Aoki japán operaénekes zenés monodrámát rendelt Baloghtól. A szerző jelenleg ezen a darabon dolgozik. A mű Matsuo Basho útinaplói alapján készül, japán nyelven. Tervezett bemutatója 2020 júliusában lesz, Tokióban.

Dedicated to Ryoko Aoki

Matsuo Bashō's Song

JAPANESE VERSION

1st DAN

Máté BALOGH
(*1990)

1 **Very slow**
♩ = 40-50

pp *sempre*

Noh-singer

Possible realization of pitches

U → I A A - O A → U I

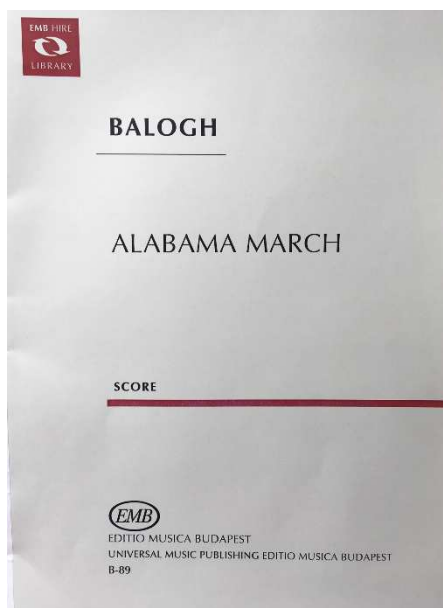
7. Az USA-beli Alabama állam megrendelése

2019 szeptemberében volt a bemutatója Balogh *Alabama March* című szimfonikus zenekari művének, amelyet Alabama állam 200. születésnapjára írt. A művet az állam fővárosában, Huntsville-ben mutatták be, a Huntsville Symphony Orchestra közreműködésével, Gregory Vajda vezényletével.

Az Alabama March főpróbája, Huntsville-ben.

Ezt a művet is kiadta az EMB. Magyarországi bemutatójára a tervek szerint 2020 novemberében fog sor kerülni, a Zeneakadémia Nagytermében, a Budafoki Dohnányi Zenekar és Rajna Martin által.

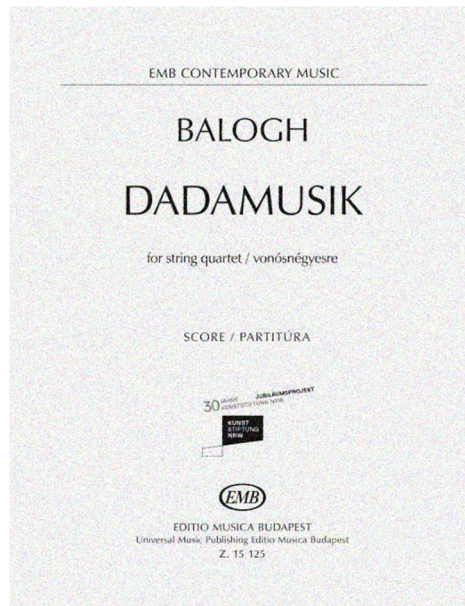
8. Vonósnégyesek Düsseldorfban

Az Észak-Rajna-Vesztfáliai Kulturális Alap (NRW-RV) fennállásának 30 éves évfordulója alkalmából négy magyar zeneszerzőtől, Varga Judittól, Solti Árpádtól, Tornyai Pétertől és Balogh Mátétól rendeltek egy-egy vonósnégyest. Az ősbemutatóra a német Asasello Quartet közreműködésével került sor, Düsseldorfban, 2019 decemberében. A zenedarabokhoz az osztrák Stephanie Thiersch és salzburgi balettegyüttese készített

ihletett koreográfiát. A produkció egy hónappal később a Budapest Music Centerben is bemutatásra került.

Balogh *Dadamusik* című kvartettjét a svájci dadaista költő, Kurt Schwitters híres halandzsza-verse, az *Ursonate* feldolgozásaként készítette el. E munkát is kiadta az EMB.

9. A londoni Laban Trinity Conservatory meghívott zeneszerzőjeként

Rivka Golani, a londoni Laban Trinity Conservatory brácsaprofesszora gálaestet tartott brácsazenekarra (sic!) komponált kortárs művekből. Az esten ő és Bársony Péter, a Liszt Akadémia brácsaprofesszora mint szólisták léptek fel, őket a két tanszék hallgatóiból

alakult brácsazenekar kísérette. A gálakoncert 2020 februárjában valósult meg, a londoni Greenwich Chapelben.

A széleskörű műsor részeként elhangzó *Song For The Persecuted* című Balogh-mű az alábbi Máté-evangéliumi szöveg zenei asszociációja: „Boldogok, akik háborúságot szenvednek az igazságért, mert övék a Mennyek országa.”

Dedicated to Rivka Golani & Péter Bársony

Song For The Persecuted for violasextet

FIRST PART

1 $\text{♩} = 50$ *ma sempre parlando, quasi poco a poco più agitato al fine*

Máté BALOGH
(*1990)

INTERJÚK

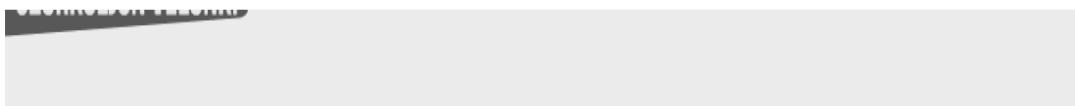
2018. 06. 12. 14:00

„MÉG SOSEM ÍRTAM FILMZENÉT”

f | MEGOSZTOM

Tetszik 267

Balogh Máté szerezte az Egy nap című díjnyertes film zenéjét

HIRDETÉS

Az utóbbi években kezdett felfigyelni a filmvilág a magyar tehetségekre. Sorra vívják ki a szakma elismerését a hazai alkotások, és most egy újabb sikert tudhat magáénak a magyar filmművészet: Szilágyi Zsófia első nagy játékfilmje, az Egy nap FIPRESCI-díjat kapott az idei Cannes-i Filmfesztiválon.

Az Európai Filmkritikusok díjával jutalmazott film egy háromgyerekes anyuka hétköznapjait mutatja be kendőzetlenül: gyerekek körüli tennivalók, háztartás, válságban lévő házasság, anyagi nehézségek. Tipikus alsó középosztály-beli mindennapok és problémák, amivel egy modern kori anya

szembenézhet, ezen a tortán nincs hab. Nem csak a képi világ nyomasztó a filmben, hanem a zene is. Amit, nem melleleg egy dunaújvárosi származású zeneszerző, Balogh Máté írt.

Balogh Máté zeneszerző, a Nemzetközi Kodály Intézet oktatója Fotó: Nagyllés Szilárd

Fiatal zeneszerző vagy, sokan talán nem ismerik a neved. Meséj magadról!

– Jelenleg Budapesten élek, de Dunaújvárosban nőttem fel, a szüleim zenészek, innen ered a rajongásom. Itt jártam általánosba, a Móriczba, és zeneiskolába is. Nagyon sok hangszeren játszottam, klarinét, trombita, tuba, zongora, de nem voltam kitartó és egyiket sem éreztem igazán a magaménak. A zongora közülük az egyetlen, ami megmaradt. Viszont a zeneszerzés kifejezetten érdekelt, már 13 évesen foglalkoztam vele. Aztán a tanáraink úgy gondolták, tehetséges vagyok benne, és direkt ilyen

feladatokat kaptam tőlük. Az általános után elhagytam a várost, és a Pécsi Művészeti Szakközépiskolában tanultam, felsőfokú tanulmányaimat pedig a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen végeztem, itt már célzottan zeneszerzés szakon szereztem diplomát.

Amikor megnéztem az eredményeidet, több, mint tizennégy díjat, elismerést találtam felsorolva, köztük az Artisjus-díjat is, és a versenyeken soha nem végzel a dobogó második foka alatt, mégis nagyon könnyedén beszélsz ezekről.

– Igen és könnyedén is veszem ezeket. Persze ez nem azt jelenti, hogy nem örülök nekik, vagy nem esik jól az elismerés, mert épp ellenkezőleg. Ráadásul ezekből profitálok is. Egy versenyen például muszáj megszólaltatni a megírt zenét, ilyenkor a szervezők hívnak meg zenészeket, akik előadják a darabot. Nagyközönség elé kerül a művem, és ha jól sikerül, szakmai és anyagi elismerést is kapok. Nagyon szívesen alkotok és versenyzem így.

Talán a sok szereplésnek köszönhető, hogy te írhattad az Egy nap zenéjét...

– Zsófi már hallott rólam, és személyesen ő keresett meg, ekkor már majdnem kész volt a film. Megkért, hogy írjak hozzá zenét, én pedig örömmel vettem a felkérést, de addig nem mondtam igent, amíg végig nem néztem, miről is van szó. Ha nem érzem magaménak a mű üzenetét, akkor nem fog menni az érdemi munka, az olyan, amit jó szívvel adok ki a kezeim közül. Itt azonban erről szó sem volt. Erős, aktuális és mély a film, nagyon tetszett, teljesen a magaménak éreztem.

Hogy zajlott a munka folyamata?

– Zsófi szilárd elképzelésekkel állt elő: olyan zenei világot képzelt el, ami nyomasztó, de mégsem félelmetes. Nem egyszerű feladat. Három hónapon keresztül írtam, ez alatt számtalanszor alakítottam rajta a rendező instrukciói szerint. Ráadásul komoly logisztikára volt szükség, hiszen mindig szerveznünk kellett zenészeket, akik felveszik a kész anyagot. Egyébként jó volt együtt dolgozni, mert mindkettőnk elképzelése nagyon egy irányba haladt, nem voltak komoly szakmai ellentétek köztünk. Pontosan olyan zenei aláfestést álmódott meg Zsófi, ami az én fejemben is megszületett a film hangulata kapcsán.

Ez volt az első filmzene, amit te írtál?

– Így van, ezért is jelentett igazi kihívást. Van az alkalmazott zeneszerzés, ez kifejezetten arról szól, hogy felkérésre, irányítottan írjak az alkotók. Na, én eddig nem ezt csináltam. Klasszikusan, ahogy jött az ihlet, én úgy dolgoztam. Nagyon másféle hozzáállást igényel egy ilyen munka, de jól éreztem magam benne és büszke voltam, hogy sikerült megoldani a feladatot, és a rendező is elégedett volt a végeredménnyel. Szól a filmben egy Johann Strauss-induló és egy rockzenei betét, ezeket leszámítva az én munkám szól a zenés jelenetek alatt.

Őszintén, gondoltad volna, hogy ekkora sikere lesz a filmnek?

– Nem gondoltam volna! Azt hittem, hogy ez a film túl erős a Hollywood-féle helyekre, nem fog túl nagy karriert befutni. Oda kell valami cukormázás dolog, de minimum egy happy end, az Egy nap ezeket távolról sem ismeri. Szerintem Zsófi sem gondolta, hozzáteszem, ez az első nagyjátékfilmje, lehet, hogy ezért sem volt bizakodó.

Annyira kíváncsi vagyok, mi történik egy ilyen elképesztő siker után. Gondolom, téged is többen megkerestek már azóta, a rendezőt pedig kiváltképp.

– Engem még nem kerestek meg emiatt új felkéréssel, de ha esetleg egy hasonlóan izgalmas anyaggal állnának elő, valószínűleg belevágnék. Azt tudom egyelőre reálisabban elképzelni, hogy Zsófival dolgozok majd együtt a továbbiakban is, ha új filmhez fog hozzá és persze felkér. Arra, hogy egy

rendező és zeneszerző filmről filmre együtt dolgoznak, számos példát láttunk már a filmtörténelemben.

Balogh Máté Vajda Gergely karmesterrel az UMZF zeneszerzőversenyen, ahol Máté első helyezést ért el
Fotó:Amatőr

Mennyire vagy elfoglalt? Jársz mostanában Dunaújvárosban?

– Nem unatkozom. A Nemzetközi Kodály Intézetben tanítok zeneelméletet, mellette pedig az UMP Editio Musica Budapest kottakiadó főszerkesztője is vagyok, és még ezek mellett alkotok. Mindamellet főrj és édesapa is vagyok, szeretem a családommal tölteni a szabadidőmet. Ennek ellenére ebben a hónapban hazalátogatok, június 22-én lesz egy közös szerzői estem Bánkői Gyulával, ő szintén dunaújvárosi születésű zeneszerző. A program hat órákor kezdődik majd a KMI-ben, jöjjenek el minél többen!

Balogh Máté elvitte a lehető legnagyobb díjat a zeneszerzőversenyen

2015. október 31., 07:58 szerző: Balla Tibor fotós: Ady Géza

A húszas éveinek közepén járó Balogh Máté elindult az Új Magyar Zenei Fórum zeneszerzőversenyén, és mindkét művével elvitte a lehető legnagyobb díjat, ráadásnak még három különdíjat is bezsebelt. Beszélgettünk.

- Általános iskolában, a felső tagozatban már annyira érdekelt ez a dolog, hogy ha majd nagy leszek, ez szeretnék lenni. Azelőtt is írogattam zenét, főleg apukám hatására.

- Mindig zeneszerző akartál lenni?

- Épp ez volt a konfliktusom apukámmal, mert mikor mondtam, hogy zeneszerző szeretnék lenni, akkor ő azt mondta, hogy abból nem lehet megélni, találjak ki valami mást. A Pécsi Művészeti Szakközépiskolában Györfly tanár úr akihez a szüleim is jártak is mindig azt mondta, hogy tanuljak meg valamilyen másik szakmát is. Lehet, hogy kapok egy tanári állást valahol, de nem valószínű, mert van mondjuk száz zeneszerző, és összesen három hely Magyarországon, ahol zeneszerzést lehet tanítani.

A fiatal dunajvárosi zeneszerző, Balogh Máté inkább koncertzenét írt az örökkévalóságnak
Fotó: Ady Géza

- Nem tudtak eltántorítani?

- Felvételiztem a Zeneakadémiára, mert még mindig zeneszerző akartam lenni. Ott már elvállaltam olyan feladatokat, amikből pénzem is lett. Nagyon tipikus dolog, hogy zeneszerzők színházaknak írják zenét. Én írtam a Pesti Színháznak, nagyon sokat írtam a Színművészeti Egyetemen, az Ódry Színháznak, és ebből azért lett pénzem. Persze komolyan vettem a zeneszerzést, és olyan dolgokkal is foglalkoztam, ami nem alkalmazott zeneszerzés. Olyan munkáim is voltak, amik avantgard zenék, amiknek ugyanaz a funkciójuk, mint az előző századokban mondjuk Bartóknak. Ez koncertre szánt zene, amiért a zeneszerző nem kap pénzt, de valamiért érdekli, vagy szeretne csatlakozni valahogy a nyugati zenetörténehez, újító akar lenni. Ezekért is kezdtem állami támogatást kapni. Ez egy nagy dolog volt. Nincs életpálya modell, hogy egy zeneszerző hogyan él, de ezek azért hozzásegítettek ahhoz, hogy kaptam a megrendeléseket, szóval elkezdett ez beindulni és utána ez lett a fő profilom. Volt egy pont néhány éve, amikor megtehettem azt, hogy otthagytam az alkalmazott zeneszerzői pályát. Abból is lehet nagyot csinálni, de azt hiszem, hogy nem az én személyiségemnek való. Csinálok egy munkát, dolgoztam két hétig, és azt mondja a rendező, ez nem tetszik, húzzuk ki. Mindig konfliktusba kerültem magammal, nagyon rosszul esett. Mindig megcsináltam, de nagyon örültem, amikor megtehettem azt, hogy ezekről lemondjak.

- A zenész szülők előnyt jelentettek?

- Nagyon meghatározó volt. Apukám zenekarra írt át zenét, de ki is talált zenét, koncertzenét is írt. Nagyon magas szellemi munkát végzett. Ezt láttam. Nyilván odaültem a számítógéphez mellé, ő megtanította nekem a kottaszerkesztő programot. Sok időt szánt erre. Talán hatodikban odaültetett maga mellé, és mutatott egy Beethoven nagyzenekari partitúrát. Nagyon bonyolult dolog, az összes szöveg benne van egy zenekari anyagban, azt olvasni nagyon nehéz dolog. A Zeneakadémián külön tanítják a partitúraolvasást, és ő már akkor elkezdte nekem ezt magyarázni. Szisztematikusan magyarázta, hogy Beethoven hogyan írt zenét, hogyan hangszerezte. Ő volt az első, aki kijavította a munkáimat. Én nagyon nagy előnnyel indultam ebből a szempontból. Ez tizenkét-tizenhárom évesen volt, akkor én már nem tudtam elképzelni, hogy mással foglalkozzak.

- Hangszer nem is volt?

- Apukám zenekarában mindenféle fúvós hangszereken játszottam. Anyukám zongoratanár, adott órákat, megtanultam jól zongorázni. Ahhoz hogy valaki zeneszerző legyen nagyon jól kell zongorázni.

- A véleményüket kikéred?

- Érdekel, persze. Nagyon sok mindenben egyetértünk. Talán ők is megtanultak ebben tájékozódni. Sokszor, ha mesélek apukámnak egy ötletemről, akkor azt mondja, hogy pont ő is ezt találta ki.

- Miből él egy kortárs zeneszerző?

- Tavalyelőtt diplomáztam, és most abból élek, hogy a Zeneakadémián tanítok partitúra olvasást, kortárs zenét, hangszerezést a zeneszerzőknek. Doctorandusz képzésre is járok, ami ösztöndíjjal jár. Ez a PHD-nek megfelelő, de a zenészeknél DLA-nak hívják, Doctor of Liberal Art, tulajdonképpen a

filozófia és a szabad művészetek doktora. Mindenféle állami ösztöndíjakat is kapok pályázati úton.

- Ez óriási! Épp, hogy végeztél, már tanítasz is...

- Igen, ez egy óriási dolog volt, óriási szerencse. Jókor voltam jó helyen.

- Vagy ilyen szerény vagy.

- Nem. Szerintem ennyi. Valaki éppen akkor ment nyugdíjba, ezek az órák felszabadultak, és én pont akkor végeztem.

- Mi a zeneszerzés Oscar-díja? Hová lehet eljutni?

- Nincs ilyen cél. Vannak olyan európai fórumok, amik Hollywoodnak megfelelőek, például Darmstadt, vagy Ostrava, ezek nyári fesztiválok. Mindig megvan a hierarchia, hogy melyik fesztivál a jobb, és ebben lehet előre törni. De ez csak a szakmai sík. Fontos, hogy az ember a saját munkájával jut valahova, ami érdekli. Akiik ilyen mély szellemi dolgokkal foglalkoznak, azoknak az a cél, hogy létrehozzák a művet. Nekem sokkal fontosabb, hogy a darabjaim jók legyenek, mint hogy mit érnek el. Nem is lehet versenyként felfogni a művészetet.

- De most egy versenyen indultál, és nyertél.

- Igen. Azért volt fontos, hogy elinduljak ezen a versenyen, mert nincs lehetősége egy fiatal zeneszerzőnek arra, hogy egy nagy zenekar, sok zenész bemutassa a darabját. Nagyon sok idő és egy csomó pénz kell hozzá. Nincs lehetőség nagyon sok hangszerre írni. Ezért írnak ki ilyen zeneszerzői versenyeket. Mindenkinél kell írnia egy hatalmas zenekari darabot, de tényleg a lehető legnagyobbat, mondjuk úgy nyolcvan zenészre. Van egy neves zsűri, ők kiválasztják azt a négyet, amit eljátszik a zenekar. Azután azt is eldöntik, hogy kié a legjobb darab. Én írtam egy nagyzenekari darabot, egyszerre öt zenekar van a színpadon, és egymásnak válaszolgatnak. Körülbelül egyéves munkám fekszik benne, de nem érdekelt, amikor már megcsináltam, hogy megnyeri-e, vagy nem, mert már kész volt. Én már megtettem, amit kellett. Ez volt a nagyzenekari kategória. Itt második lettem úgy, hogy nem adtak ki első helyet. A másik darabom címe Melodiemusik, tehát dallamzene, tulajdonképpen egy variáció sorozat egy Bartók témára. Ezzel nyertem meg a kamarazenei kategóriát. De igazából a fontos az volt, hogy elhangzottak ezek a művek, van róla felvételem, belekerült az örökkévalóságba. Egy ilyen versenyen nagyon sok különdíj van. Egy kiadó kiadja a darabot, meg lehet vásárolni a kottaboltban, vagy egy zenei alapítvány menedzselni a fiatal zeneszerzőket, bemutatja fesztiválokon. Ezeket a különdíjakat is én nyertem. Meg az Óbudai Danubia Zenekar rendelt egy darabot. Szóval ezek azok, amikért igazul az ember ilyenkor. Aki ezt megkapja, a pályáján előrébb lép, tulajdonképpen létezik, mint zeneszerző. Én nagyon fiatal vagyok, sose adták még ki darabomat kereskedelmi forgalomban. Ez olyan, mintha egy fiatal költőnek kiadnák a verseit. Egy kicsit rosszul is éreztem magam, hogy ezeket mind én kaptam meg. Nyolc zeneszerzőből egy örült, és hét meg szomorkodott. Ezeket a különdíjakat azért el szokták osztani, hogy mindenkinek jusson valami.

- Itt is lehet egy szoba sarkában zenét írni, muszáj ehhez Pestre menni?

- Persze, itt is lehet. A zeneszerző egyik legfontosabb fegyvere az előadó. Ha nem épít ki maga körül egy előadói gárdát, akkor nem működik a dolog. A zeneakadémia nagyon alkalmas erre. Megyek a folyosón, ott van több száz fiatal zenész, mindenki a legjobb, és ott kialakíthat az ember fontos barátságokat.

- Dunaújvárosból soha nem kerestek meg?

- Innen most, veled beszélgetünk először zeneszerzésről.

- Nem bánt?

- Már nem.

Balla Tibor

KLASSZIKUS

Fabékák és Si King-dalok – Balogh-premier Shanghaiban

BELINSZKY ANNA

2017.11.30. 11:55

December 6-án először hangzik el a Shanghai Conservatory of Music hangversenytermében Balogh Máté Odes (诗经) című darabja, melyet a Forbidden City Chamber Orchestrának és a pekingi zeneakadémia neves professzorának, Liu Shunnak dedikált.

Hogyan képes hatni egy fiatal zeneszerzőre a kínai kultúra, és milyen zenék szülehetnek ebből a találkozásból? Balogh Máté tavaly egy tanulmányútnak köszönhetően több hetet töltött Kínában, ahol Tibettől Szecsuanon át Pekingig a helyi kultúra számos különböző arcát ismerhette meg. Az elmúlt évben kínai témájú darabokon dolgozott, a munka eredményeként pedig épp egy sanghaji bemutatóra készül.

- Volt bármilyen kapcsolatod a kínai kultúrával korábban?

- Az eddigi egyik legkedvesebb és legtöbbet játszott darabom, a hárfára és szaxofonra írt *Kikaku és Basho* is egy csan-buddhista ihletettségu kompozíció, melyben a japán haikumesterről, Matsuo Bashóról szóló csan-buddhista tanmesét öntöttem zenébe. Magát a kínai hagyomány is átvette. Ezt a művet küldtem el a kínai tanulmányút szervezőinek az első helyen, mikor arra kértek, hogy definiáljam magam mint zeneszerző. Hasonlóan fontos számomra a Weiner Ensemble által korábban rendelt *Pentagrammon* című darabom is, amelyben öt különböző hangolású pentaton hangszer szól egyszerre. Egyébként az ehhez hasonló távol-keleti reflexió itthon sem új;

az egész Új Zenei Stúdió sokat foglalkozott a buddhizmussal, Jeney Zoltán például gyakran úgy tanított bennünket, hogy egy-egy zeneszerzői problémára válaszul elmondott egy buddhista tanmesét.

- Milyen élmények értek Kínában?

- Rengeteg különféle helyen jártunk Pekingtől Tibetig: hallottunk buddhista kolostorban szájjongonán játszó szerzeteseket, színházi előadásokat néztünk, de jártunk pop koncerten és klasszikus zenei hangversenyen is.

Az egyik legfontosabb élmény volt számomra az a pantomim előadás, amelyet csak egy fabéka kísért – a pantomimos minden mozdulatát lekövetve.

A tanulmányúton, melyen Sáry Bánkkal és több más közép- és kelet-európai zeneszerzővel közösen vettünk részt, a koncertek mellett sok inspiráló beszélgetésben is részünk volt, a szervezők nagyon kíváncsiak voltak arra, hogy európai zeneszerzőként mit gondolunk a kínai kultúráról. Az utolsó héten visszamentünk a Pekingi Zeneakadémiára, ahol kínai hangszereken tanultunk játszani, felfedeztük a lehetőségeiket, és nagy mennyiségű háttéranyagot is kaptunk a működésükről.

Balogh Máté

Fotó: Végső Zoltán

- Hogyan született meg az *Ódák* című darabod?

- A konfuciusus *Shi Jing* (magyarul *Si King*) gyűjtemény első két versét zenésítettem meg kontratenor szólóra és kínai népi hangszerekből álló zenekarra. Elképesztő hatással volt rám a *Si King*, csak az első két versével egy évig foglalkoztam. Megtanultam őket kínaiul, és utánanéztam az összes bennük szereplő szónak. Olyan szót is találtam bennük, amelynek hét teljesen különböző jelentése van: jelentheti azt, hogy cseresznye, háború, anya...

Lefordíthatatlan ez a szimbólumrendszer, és ma már a kínaiak sem értik igazán.

A *Si King* egyébként a konfucianizmus öt klasszikus könyvének egyike, melyeket a hagyomány szerint Konfuciusz állított össze tulajdonképpen népi szövegekből. Munkadalok vagy természeti képek éppúgy megtalálhatók a versek közt, mint ódák vagy szerelmi dalok. Fantasztikusan izgalmas formájúak a versek, és mindig van bennük valami kiszámíthatatlan ismétlés, például a lepkeszép asszony képe az első versben. Olyan az egész, mint egy kaleidoszkóp: ha más szögből nézzük, bizonyos elemek – más elemek mellé kerülve – rögtön mást jelentenek.

- Hogyan kapcsolódik a zene mindehhez?

- A kínai nyelvben minden egyes szótagnak van egy tónusa, amely egy dallamvonalat alkot. Az én dallamom minden esetben követi a szótagnak ezt a tónusát. A zenekar mindössze néhány motívumból építkezik, és pontosan követi a szöveg formájának alakulását. Az ismétlésekkor az énekszóló viselkedhet csak másképp.

- Tavasszal Budapesten is hallhatjuk majd egy kínai tárgyú darabodat a Konfuciusz Intézetben.

- Szerettem volna egy olyan realizációt is készíteni az *Ódák*ból, amelyhez nincs szükség kínai hangszerekre, és amely itthon is megszólalhat.

Végül azonban nem ez történt, hanem inkább új szövegekre komponáltam új dalokat.

Rögtön meg is találtam hozzájuk az előadót Molnár Anna személyében, aki zongora és fabéka kísérettel szólaltatja majd meg a *Si King* verseit egy olyan koncerten, melyen több más magyar szerző kínai témájú dalai is elhangzanak.

- FROGcerto címmel fabékára és kínai zenekarra egy teljes concertót is komponáltál. Mi az, ami ennyire megfogott a fabékákban?

- Hatalmas élmény volt látnom, hogy néhány, konkrét hangmagassággal nem rendelkező fadarab mennyire egyenlő partnerként tud kísérni egy színházi előadást. És ez a fabékákkal kísért előadás ugyanazzal az érzelmi skálával rendelkezett, mint egy opera teljes szimfonikus zenekarral és minden szereplővel. Ez inspirált, hogy minél több olyan karaktert felfedezzek és kitaláljak, amely megszólaltatható ezen a hangszeren.

A koncertóban a zenekar folyamatosan reagál a fabékára, amelynek egyébként akkora hangja van, hogy az egész tuttit képes átütni.

A két tételből álló mű második tétele egy dal szóló békára, szinte el lehetne énekelni. A nyugati és a kínai kultúra közti párbeszédet szimbolizálva egy nagybőgő szólómat is beillesztettem a darabba, az ő hangjai is folyamatosan reagálnak a béka énekére.

- Mennyire kell képzettnek lenni egy szóló fabéka művésznak?

- Nagyon. Azt hiszem, erre a feladatra importálnom kell majd egy specialistát.

- Mi az, amiben új perspektívát nyitott számodra a kínai zenével, a kínai kultúrával való tapasztalatod?

- A kultúra szellemi, transzcendentális része egyszerűen beépült a gondolkodásomba, és nagyon erős találkozásom volt a konfucianizmussal is. A *Rombolás és bánat az Ég alatt* című regényében szépen ábrázolja Krasznahorkai (aki sokáig élt Kínában), hogy a kínaiak eltékozták ezt a több ezer éves szellemet. A regény egyik kulcsjelenéteben azonban arra is rávilágít, hogy ez Európában sincs másképp.

Én is azt látom, hogy a kommercialista körforgásban eltávolodunk európai szellemünk hivatkozási pontjaitól.

A nem-anyagi természetű értékeink – mint például a művészet – „anyagizálódott”. Ezalatt azt értem, hogy a művészeti alkotások termékek lettek. Megítélésük szellemi igényességük, vagy akár szakmai színvonaluk szekunder szemponttá vált. Saját környezetem megismerésében tehát éppen a glóbusz másik oldalán tett utazásom segített. Az európai öndefinícióm erősebb lett.

Balogh Máté: Ha a zeneszerzésből nem tudok megélni, elmegyek félállásban mosogatni

Nemes Anna on 2015-12-02 at 09:00

Balogh Máté huszonöt éves, tavaly diplomázott zeneszerzés szakon a Zeneakadémián, ahová most nem csak doktoranduszként, hanem óraadó tanárként is visszajár. Az Új Magyar Zenei Fórum zeneszerzőversenyen idén két művel indult, mindkettő elnyerte a lehető legnagyobb díjat, emellett három különdíjat is kapott a fiatal művész. A. Kelemen Anna interjúja.

A díjeső mellett nagy európai sikered is volt idén, Brüsszelben, egy fontos szakmai rendezvényen játszották a Luca Marenzio in Salzburg című műved. Meghívtak vagy pályáztál?

Miután tagja lettem a Magyar Zeneszerzők Egyesületének, megkerestek, hogy küldjek én is darabokat, amiket továbbítanak az Európai Zeneszerzők és Szövegírók Egyesületének éves konferenciájára. Ennek annyi volt a tétje, hogy vagy beválogatnak, vagy nem, tehát vagy játszák Brüsszelben a darabom, vagy nem. Szerencsém volt, sikerült. Maga a konferencia arról szólt, hogy azok a zeneszerzők, akik valamiképpen benne vannak az európai körforgásban, szerzői jogi kérdéseket tettek fel európai parlamenti képviselőknek, és megpróbálták rávenni őket arra, hogy módosítsák az európai szerzői jogi törvényt. Ott volt például A Gyűrűk Ura zeneszerzője is, Howard Shore, aki arra panaszkodott, hogy évente csak egymillió dollár bevétele van, és azt mondta, hogy ez a flashmobok miatt van, mert azok után nem kap jogdíjat. Azt indítványozta, hogy terjesszék ki a flashmobokra a szerzői jogi törvényt.

Gondolom, nagy sikere volt a felvetésének.

Volt két finn zeneszerző, hosszú szakállal, akik ennek a töredékét sem keresik meg, ők nagyon kiakadtak, majdnem megverték Shore-t, ez nagyon jó jelenet volt. A konferencia után aztán jött a koncert, ahol egy finn, egy macedón és egy angol zeneszerző mellett játszották az én darabomat is.

A Új Magyar Zenei Fórumról elhozott díjaid apropóján interjút adottál a szülővárosod, a valamikori Sztálinváros helyi lapjának, és a válaszaiból úgy tűnt, mintha lenne benned némi sértettség. Tényleg van? Nem foglalkoznak veled Dunaújvárosban?

Az a helyzet, hogy ez volt első alkalom, hogy megkerestek Dunaújvárosból, holott nem ez volt az első alkalom, hogy elértem valamit. Tizenhárom éve foglalkozom zeneszerzéssel, nagyon sok helyen volt koncertem, csak valahogy pont Dunaújvárosban soha. Futott az ottani színházban egy sorozat, amiben Dunaújvárosból elszármazott zeneszerzőkkel készítettek hétről hétre interjúkat, és engem oda se hívtak meg. Azt kérdezte az újságíró, hogy ez bánt-e, erre mondtam, hogy már nem.

Zenész szülők gyereke vagy, ilyenkor hajlamos az ember azt mondani, hogy nyilván nem véletlenül lettél zeneszerző, nem tudtad elkerülni a sorsod. Ugyanakkor könnyedén meg is lehet fordítani ezt a gondolatmenetet, hiszen az sem ritka, hogy a gyerek semmi pénzért nem választaná a szülei hivatását. Nálad ez hogy volt?

A szüleim miatt a zene megkerülhetetlen tényező volt az életemben. Először elkezdtem zongorázni édesanyám tanítványaként, a zeneszerző édesapámtól pedig zeneszerzést tanultam. A teljes elutasítást nem úszták meg, nagyjából az általános iskola hetedik osztályában jött el a pillanat, amikor végeztem a zenével, kizártam az életemből. Akkoriban klarinétoztam, és a nagy ellenkezésben egy évre azt is abbahagytam. Egy év kellett, mire rájöttem, hogy a világon semmihez nem értek a zenén kívül.

Mit csináltál, amikor szakítottál a zenével?

Eljártam mindenféle szakkörre, informatikára például, kézilabdáztam is, megjegyzem, elég ügyetlenül, szóval hamar kiderült, hogy a zene az egyetlen terület, amiben tájékozódni tudok. Bármilyen más tevékenységet csináltam, mindig a zene körül forogtak a gondolataim, még ebben a kézilabdázós időszakban is komponáltam.

Hogyan emlékszel vissza, jó pedagógusként kezelték a szüleid ezt a kitérőt? Mit szóltak, amikor előálltál azzal, hogy beiratkozol klarinét helyett informatika-szakkörre?

Sokszor mondták, hogy a zenéből nagyon nehéz megélni. Ez egyébként igaz, zeneszerzőként bizonyos lépcsőfokok után tudod csak azt mondani, hogy rendben vagy anyagilag, ráadásul a boldogulásban nagy szerepe van a szerencsének. A legnagyobb tanulság eddig számomra az, hogy ezen a pályán legtöbbször azon múlik egy munka, hogy jókor vagy-e jó helyen. Szóval arra emlékszem, hogy a szüleim rengetegszer érveltek azzal, hogy a pénz miatt mással kellene foglalkoznom, nem zenével.

Például mivel?

Nem tudom, úgy emlékszem, konkrétumot nem mondtak.

És ha mondtak volna bármit is, valószínűleg akkor sem hallgattál volna rájuk, mert az általános iskola befejezése után már nem volt kérdés, mivel szeretnél foglalkozni: Pécsre mentél tanulni, még hozzá zenei szakközépiskolába.

Az volt az első igazán meghatározó időszak az életemben szakmai szempontból, ott dőlt el minden. A mesterem Györfly István volt, aki egy tipikus régi vágású, nagy műveltségű ember. Olyan mély mester és tanítványa viszony alakult ki közöttünk, ami a lehető legbiztosabb alapot adta a továbblépéshez. Egyrészt beindult a szokásos folyamat, irigyelni kezdtem, olyan akartam lenni, mint ő, mindent tudni akartam a zenéről, az irodalomról, a képzőművészetről, ahogyan ő is; másrészt olyan zenét mutatott, főként avantgárd zenét, amiket előtte nem ismertem, és idővel teljesen átformálta az ízlésem. Először sokkoltak ezek a zenék, mint mindenkit, azután viszont megtanultam ebben is tájékozódni, és ez lett a lételemem.

Ezek után egyértelmű volt, hogy a Zeneakadémia a következő állomás?

Nem egészen. Györfly tanár úr Moszkvában végzett, úgy fogalmaznám meg, hogy ő egy nagyon kelet-európai ember, minden kelet-európai avantgárd törekvést ismer, és azt szorgalmazta, hogy én se itthon tanuljak tovább, hanem Varsóban. Le is tettem a lengyel nyelvvizsgát, mindent megcsináltam, amit kellett, de azért beadtam a Zeneakadémiára is a felvételimet. Maximális pontszámot kaptam itthon, és ez annyira jólesett, hogy maradtam. Jó, nem volt ilyen egyszerű a történet, de ez a lényege.

Azóta egyszer sem fordult meg a fejedben, hogy mégis Varsóba kellett volna menned?

Nem. Sőt, amikor találkozom varsói zeneszerzőkkel, azt látom, hogy nagyon sokszor felkészületlenebbek. Olyan, mintha csak hazabeszélnék, de tényleg jobb iskola a budapesti, mint a varsói. Nem sok mindenről lehet azt

mondani, hogy jobb Budapesten, mint máshol a világon, de a Zeneakadémia ilyen. Ha a pécsire azt mondtam, meghatározó időszak volt, akkor az egyetemi évekre nincs is elég érzéletes szavam. A zeneakadémiai tanáraimmal már nem mester és tanítványa kapcsolatom volt, sokkal inkább kollegiális, belekerültem egy szellemi közösségbe, és bármilyen romantikusan hangzik, kialakultak barátságok annak ellenére, hogy a tanáraim zöme egy-két generációval idősebb nálam. Jeney Zoltán, Vidovszky László, Wilhelm András, akik tanítottak, a mai napig kollégáim.

Merthogy tavaly végeztél az egyetemen, most pedig DLA-hallgatóként beálltál közéjük tanítani.

Igen, de keveset találkozunk, mert doktoranduszként csak óraadó tanár vagyok. Angol nyelvű óráim vannak, Erasmus-ösztöndíjasokat tanítok, és ahogyan a nálam jóval idősebb tanáraim, úgy én is arra törekszem, hogy kollegiális legyen a kapcsolatom a diákjaimmal. Hangszerelést tanítok zeneszerzőknek, mindenféle hangszereseknek kortárs zenét, és van egy transzponálás és partitúraolvasás nevű órám, ami talán a legnagyobb falat a diákoknak. Partitúrát olvasni nehéz, az egy olyan kotta, amiben a zenekar összes hangszere benne van, ennek a technikáját külön meg kell tanítani a hallgatóknak. Ebben is nagy szerencsém volt, mert apukám már gyerekkoromban megtanította nekem a partitúraolvasást.

Olyan döbbenetes természetességgel beszélsz arról, hogy huszonöt évesen egyetemen tanítasz; azért, mert ez a Zeneakadémián bevett gyakorlat?

Nálunk nem jár automatikusan a doktori képzéssel, hogy tanítunk, mint más egyetemeken. Nem tudom, biztosan olcsóbb is így az iskolának. Van még két kollégám, akik egy-két évvel idősebbek nálam, ők is elég fiatal tanárok. Erre a helyzetre is igaz, hogy jókor voltam jó helyen. Amikor végeztem az egyetemen, pont volt egy üresedés, és én meg pont kéznél voltam.

Fotó: Door Zoltán

Azzal, hogy elvégezted az egyetemet, lezárult egy korszak, leváltál a mestereidről, vagy alkotóként továbbra is

kikéred a véleményüket?

Régen, ha azt mondták, nem jó, amit csinálok, akkor elvettem a darabot, ha meg azt mondták, hogy jó, akkor felraktam a Youtube-ra. Mostanában kezdek leválni, nem érzem már szükségét, hogy minden lépésem előtt megkérdezzem tőlük, jó úton járok-e. Eljutottam odáig, hogy egyedül is el tudom dönteni, rossz vagy jó a darabom, és meg tudom fogalmazni, hogy miért az.

Tanítasz, versenyeket nyersz, doktori képzésre jársz – gondolom, már nem kell izgulnia a szüleidnek, hogy meg tudsz-e élni a zeneszerzésből.

Most könnyű helyzetben vagyok, régebben viszont foglalkoztam alkalmazott zeneszerzéssel is, hogy legyen pénzem. Azt azért igyekeztem abbahagyni, mert egyáltalán nem való a személyiségemnek. Ha egy színdarabhoz felkértek, akkor csak feladatokat hajtottam végre, de többnyire nem a saját ízlésem szerint, és ez folyton konfliktusokat generált. Dolgozik az ember három hétig, elviszi, megmutatja a rendezőnek a zenét, aki azt mondja rá, hogy az a rész nem jó, ki kéne húzni másfél órát, csináld meg holnapra. Meg egyébként a színházaknak van egy olyan lelkiségük, hogy sokszor este kell ott lenni, megbeszéljük, hogy nyolckor van a próba, fél kilencre oda is ér az első ember, de még kezdés előtt tartanak egy cigiszünetet, ez a tempó hozzám nem illik, máshogyan dolgozom.

Ez most kicsit talán általánosítás a színházi szakmára nézve, de ez alapján kimondhatjuk rólad, hogy szeretsz nagyon fegyelmezetten dolgozni.

Igen. Reggel felkelek, és onnantól kezdve dolgozom, pontosabban próbálkozom. Minden áldott nap dolgozom, de lehet, hogy éppen az aznapi teljesítményből nem lesz semmi, mégis mindig készenlétben vagyok. Kívülről szemlélve nem túl izgalmas a munkafolyamat, mert csak gondolkodom. Különböző típusú zeneszerzők vannak, valaki mindent kipróbál zongora mellett, de én inkább fejben komponálok.

A Kikaku&Basho című darabod esetében egy zen-buddhista tanmese inspirált. Jellemzően az irodalom, az írott szöveg mozgat az alkotói folyamat során?

Azt mondják, hogy a zeneszerzői munka nyolcvan százaléka az inspirálódás. Olvasol, színházba jársz, zenét hallgatsz, beszélgetsz, gondolkozol. Nálam egyértelműen az irodalmi művek a legfontosabbak, azt hiszem, minden darabomból kimutatható, hogy írott anyagokat transzformáltam át. Ez nem tudatos dolog, egyszerűen azok fognak meg.

Kinek szól a zenéd? Szól a korosztályodnak is?

Végtelenül leegyszerűsítve azt látom, hogy a korombeli fiatalok pontosan úgy akarnak Mozartot hallgatni, mint Britney Spearst. Szórakozásként, passzivitásként, primer befogadásként értelmeznék mindent. Ezzel a befogadással alapvetően nincs semmi baj, de megvan annak is a tárgya, csak például Krasznahorkai éppenséggel nem lehet az. Egészen máshogy olvasunk Dosztojevszkijt vagy Krasznahorkait, mint Blikket, és egészen máshogy nézünk meg egy plakátot a körúton, mint egy Klimt-festményt. Ha legalább ezt a befogadói szintet nem tudják elérni, nem tudok hozzájuk szólni.

Te most egy olyan ideális világ ideális fiataljára mondod azt, hogy a befogadói attitűdje miatt nem tudsz hozzá szólni, aki tudja, ki Krasznahorkai, esetleg még találkozott is valamelyik regényével. Én ezzel szemben úgy gondolom, hogy valami miatt a többség el sem jut odáig, hogy a kezébe vegyen egy kortárs regényt, és örülhetünk, ha a kötelező klasszikusokat végigrágja. Hol van a hiba, az oktatásban?

Máshonnan közelíteném meg ezt a kérdést. Nem csak azzal van gond, hogy az iskola nem foglalkozik eleget a kortárs irodalommal és a kortárs zenével, mert elsődlegesen, sajnos, úgysem onnan tájékoznak a fiatalok. A legfőbb probléma az, hogy nem a mély szellemi igénnyel megmunkált műveket közvetíti a média, hanem azokat a tartalmakat, amik hatalmas bevételt hoznak, amik tömegeket ültetnek a tévé és az internet elé. Innentől kezdve az iskola tehet bármit, ugyanis túl nagy a média nyomása. Hozzáteszem, nem tartom jónak azt sem, hogy száz éve nem változott az oktatás kánonja, de ez a legkisebb gond a kultúrafogyasztás szempontjából.

Szerinted sok olyan ember van, aki ma azokkal a művekkel foglalkozik, amiket te mély szellemi igénnyel megmunkált alkotásokként emlegetsz?

Nincsenek sokan, de ez nem baj. Szerintem itt egy erős fordított arány van, tehát amit tömegek szeretnek, annak az értékét én vitatom. Aki fogékony a mély művekre, az kiváltságos helyzetben van, mert képes befogadni a magas művészetet, igénye van találkozni ezekkel a művekkel, ráadásul időt is tud szakítani milderre. Ezek a dolgok egymásra épülnek, ha érted Ottlikot, érteni akarod Esterházyt, és akkor már miért ne akarnád érteni Kosztolányit is. Bejárás egy ívet, világok épülnek beléd, ami időigényes folyamat.

Eötvös Péter zeneszerző azt mondta, hogy a kortárs zene fogyasztásába nem lehet belelökni a fiatalokat, egyfajta alapot ahhoz is teremteni kell. Egyetértesz ezzel a gondolattal?

Biztos vagyok benne, hogy kell a klasszikus alapműveltség, viszont erről sok vita folyik a szakmán belül is. Vannak a csupán klasszikus alapra építkezők, akiket könnyebb befogadni, és vannak az avantgárdok, akik elutasítják a közönség kiszolgálását, utóbbiak közé tartozom én is. A közönség mindenképpen tájékozatlanabb, mint én, aki azért végeztem el a Zeneakadémiát, azért vagyok jártas a szakmában, hogy hangi összefüggések segítségével tudjam információhoz és katarzishoz juttatni az embereket. Itt jegyezném meg, hogy a többség rosszul használja a katarzis szót. Mindenki a katarzis élményét keresi, de azt kevesen tudják, hogy ha Athén belvárosában sétálnak, ezt a szót a mosoda cégérén látják viszont. A katarzis megtisztulást jelent, ráébredést, azt, hogy az ember valamilyen gondolatra jut, nem pedig valami előrecsomagolt, készen kapható boldogságcsomagot kap egy zenei mű vagy regény végén.

Zeneszerzőként az a célod, hogy minél több ember menjen el egy koncertre, ahol a darabjaidat játsszák, vagy az, hogy aki ott van, értse azt, amit hall?

Az a céloom, hogy minél több ember váljon értővé. Nem szeretem, hogy a koncerteken mindig ugyanaz a tizenöt zeneszerző és irodalmár ül ott, ugyanakkor azt se szeretem, amikor félreértene, és azt mondják, igen, ez kraftos volt, miközben nem is volt az, de ha ezt meg kell magyaráznom a közönségnek, az már régen rossz. Schönberg mondta, hogy inkább ne legyen senki a koncerten, mint hogy tízezer ember félreértse a darabot. Ugyanezt érzem.

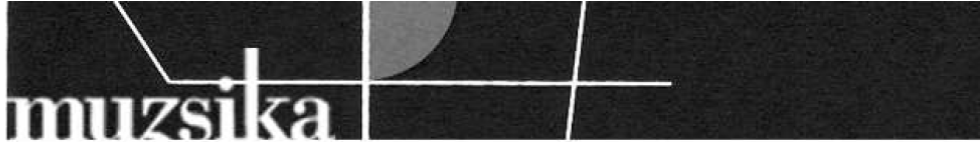
Azt mondtad egy interjúban, hogy a zeneszerzőknek nincs életpályamodelljük. Ezek szerint egyik darab megírásától élsz a másik darab megírásáig?

Nagyon jó, hogy ezt mondtam, nem tudtam róla, de egyetértek magammal. Gondoljunk bele, ott volt Joseph Haydn, Esterházy Miklós herceg zeneszerzője. Haydn annyi pénzt keresett, hogy nem tudta, mire költse. Igaz, hogy alkalmazott zeneszerző volt, de hintóval járt, később Bécsben élt, és úgy szólították, Haydn papa. Aztán ott volt Schubert, akinek egész életében egyetlen szerzői estje volt, amin három ember vett részt. Schubertet soha senki nem értette meg, elküldte például Goethe-nek a megzenésített Erlköniget, Goethe meg válasza se méltatta. Szerencsétlen Schubert egy utcában lakott Beethovennel, de sose merte felkeresni, és aztán valami nemi betegségben halt meg borzasztó kínok között, mert soha nem volt barátnője, kénytelen volt bordélyba járni. Itt van ez a két ember, Haydn és Schubert, egyik sem kisebb a másiknál, mindketten a világ legnagyobb

zeneszerzői közé tartoznak, milyen zeneszerzői életpályamodellről beszélünk akkor?

Az már most biztos, hogy egy ilyesfajta összehasonlításban Haydn papa útja a tiéd.

Nem érzem azt, hogy különös tehetség lennék, rengeteg olyan korombeli zeneszerzőt ismerek, aki nálam sokkal jobban komponál. Továbbra is tartom, hogy sokat köszönhetek a szerencsének. Az pedig egyáltalán nem érdekel, hogy meg fogok-e ebből élni. Annyira foglalkoztat a zene, hogy ha nehezebb idők jönnek, elmegyek majd mosogatni félállásban. Nem derogál a kétkezi munka, hosszú távon számítok is ilyen fordulatra.

MŰVEK BONTAKOZÓBAN

Balogh Máté Gergely Bachtól Bor vitézig

Szerző: Hollós Máté
Lapszám: 2014 április

- Balogh Máté Gergely Bachot kommentál. Nem szavakkal, hanem a zenéjével. Juan Pablo Bautista Cano fiatal spanyol zongorista felkérésére. Első rátekintésre nem látom a kapcsolatot a háromszólamú invenciók és a te Sinfoniai címmel írt tételeid között. Miként válnak azok mégis kommentárrá?

- A zongorista nagyon egylényegűnek tartotta a Bach-invenciókat, s mint ilyeneket, nem találta kellően dinamikusnak egymás után végigjátszani. Azt kérte, írjak olyan tételeket, amelyek működhetnek két Bach-invenció között. Nem biztos, hogy az általam most írt 15 tétel önmagában ciklikusan megállná a helyét. Mindet az előző és következő invenció figyelembevételével azok közé helyezendően írtam. Próbáltam azokat a formai arányokat követni, amelyek a darabjaimat megelőző invenciókban vannak. Én is elvevezek valamit témának, de inkább ritmusképletet, s az segít a kompozíció folyamatainak megteremtésében. Bach módjára próbálom ezeket átalakítani: augmentálom, diminuálom, szünettel indítom. Nem alkalmazok idézetet, egy kivétellel: a D- és az Esz-dúr közé olyasmit illeszték, ami az Esz-dúrt meghatározó ostinato ritmikájához kötődik: ez az invenció hatalmába vonja a kommentáromat.

- Hangnemileg kötődsz a Bach-darabokhoz?

- A tételeim elején és végén igen. A kapcsolódásokra külön ügyeltem. Az Esz-darab előtti tételtem ráadásul attacca kapcsolódik a Bach-invencióhoz.

- A te zenéddel együtt már ciklikusan egyben eljátszhatók az invenciók?

- Igen, remélem, létrejön egy nagy formájú mű, melyet Bachhal közösen írtunk.

- Amikor valaki először szerepel e rovatban, bemutatkozással szoktuk kezdeni. Ha már a Bachhoz kötődő darabodba vágunk: szerettél stílusgyakorlatot írni a tanulmányaid során?

- Stílusa válogatta, Bachokat szerettem írni, elmélyülést kíván. Couperin például nem annyira vonzott.

- Az ellenpont műfajai közelebb álltak hozzád?

- Vidovszky László mondta egyszer, hogy saját zenémben is kontrapunktikusan gondolkodom. Tény: Bach mellett Palestrinát szerettem a legjobban gyakorlatokban leképezni.

- Melyik zeneszerzés-tanítási modellhez vonzódol: a stílusgyakorlatos „akadémikushoz”, vagy a jelen időre koncentrálóhoz?

- A hazai: arany középut. Zeneakadémiai ötödévesként épp Triesztben vagyok ösztöndíjas: ott a tízéves zeneszerzés-tanulmány alatt csak stílusgyakorlatokat íratnak, a végén zárthelyiként egy kétkórusos Gabriel-motettát. Külföldi mesterkurzuson viszont találkoztam olyan PhD-re készülő fiatal amerikai komponistával, aki Mahlernek még a nevét sem ismerte.

- Díjaidról még nem ejtettünk szót.

- Szerencsére egyre több lehetőség van versenyeken indulni, de ebben a számomra igazán vonzó az, hogy ha döntőbe jut a darab, megszólalhat, s egy nagyobb apparátusú műnél ez különösen fontos tapasztalat.

- Most mutatják be a FUGÁ-ban Örkény dilemmája című, két-két női és férfi prózai szereplőre, valamint ensemble-ra írt kompozíciót. Ebből az idézetből indul ki: „Ha egy kígyó (ami ritkaság) fölfalja önmagát, marad-e utána egy kígyónyi űr?” Milyen viszonyt teremtész hangjaid és a szöveg között?

- A szöveget kivetítettük, vagy ahol ez nem megy, kézbe adjuk. Húszévesen találkoztam csak Örkény Tótkéjával, amelyből ez az idézet származik. A Fábri-film elején is vetítik, s ott eleinte viccesen hangzik. A film ¾-énél - az Örkénynél eredetileg folyamatos - folytatást is kiírják: És olyan erőhatalom van-e, mely egy emberrel az utolsó morzsáig megetethetné ember voltát? Van? Nincs? Van? Fogas kérdés! Innen véresen komollyá válik. Érdekelt, hogyan illusztrálhatom a kígyó-képet a zenében. S hogyan fejezhetem ki, hogy ami egy bizonyos jelentést hordozott, idővel megváltoztatja azt? Létrehoztam egy zenei anyagot, amelyet meghallgatunk. Aztán újra, de egyszerre előlről és hátulról - így felére rövidül. Majd az új anyagot előlről és hátulról - ismét feleződik. Azáltal, hogy az ismétlődő anyag fölé egy másik kerül, akár önmaga fordítva, megváltozik a jelentése. Az okozott nehézséget, hogy a végén hosszú szünet maradjon, amibe nem tapsolnak bele. Ezt a zenei anyag olyan ismétlésével érem el, amelyből egyre több hangot hagyok ki.

- Ez a „kígyónyi űr”... Szóljunk még Malaj pantum című kórusodról, amelyben a négy szólam két-két énekese csak hangzókat énekel, s ugyanúgy ensemble jelleggel, ahogy a csatlakozó hangszeresek játszanak.

- Arany János Bor vitéz balladájára épül, amelyben az egyik versszak 2. és 4. sora a következőknek az 1. és 3. sorává válik, ezáltal ugyanannak más jelentése lesz. Ilyen retorikai kapcsolat gyakran a zenében is adódik, elég ha Bach VIII. contrapunctusának témaalakulásaira gondolunk. A hangzókat kiválasztottam, és sajátos zenei gesztust kölcsönöztem nekik. Elsősorban tehát a vers struktúrája, nem pedig a szöveg tartalma érdekelt. Ez lesz egyik diplomadarabom. }

„A zeneszerzői munka nem fotel”

2016 01 26. 16:00 - bamd

Címkék: Balogh Máté, Hermina Galéria, UMZF, Zeneakadémia, Hózsza Zsófia

Nemrég szerzett diplomát, doktoranduszként már tanít is a Zeneakadémián, 2015-ben pedig az UMZF Zeneszerzőversenyen elért elsőprő sikerével hívta fel magára a figyelmet. De biztosíték-e bármire is az intézményes elismerés? Hogyan árthatunk a legkevesebbet a világban, és mit jelent, ha egy zene visszacseng az örökkévalóságban? Balogh Mátéval tanításról-tanulásról, Schönbergről, Esterházyról és a *Gangnam Style*-ről is beszélgettünk.

Balogh Máté (fotó: Kérges Máté)

Hózsza Zsófia: Még két év sem telt el a zeneakadémiai diplomád megszerzése óta, és doktoranduszként máris tanítasz az intézményben. Hogyan élted meg ezt a gyors váltást?

Balogh Máté: Sokáig nem sikerült magamban megteremteni azt az érzést, hogy van kompetenciám elmondani valakinek, mi hogyan működik a zenében. Aztán rájöttem, hogy a feladatom nem is ez, hanem a kollegiális viszony megteremtése, az oda-vissza tanulás. A *Vuk* című rajzfilmben Vuk megkérdezi Karakot, hogy „*Buta vagyok én, Karak?*”, és Karak azt mondja: „*Nem vagy buta kis*

Vuk, csak még keveset tudsz!''. Idő kell ahhoz, hogy az ember egy bizonyos tudással rendelkezzen, a kielégítő tudásszintet pedig sohasem lehet elérni. Miután ezt beláttam, megnyugodtam a helyzetemben. Ez jó gyakorlat, és nem csak a tanításban, hanem abban is, hogyan mélyedjünk el valamiben, hiszen egy zeneszerző nem ritkán van rákényszerülve arra, hogy nem zeneszerzői dolgokban elmélyüljön. A tanítás számomra egy intenzív tanulási folyamat.

HZs: Van valamilyen vezérelved a tanításban?

BM: Legalább annyira barátságos közeget szeretnék teremteni, amelyet a tanáraink teremtettek. A Zeneszerzés Tanszéken nagy hagyománya van, hogy a hallgatókat kollégaként kezelik és szólítják is. Azt tűztem ki vezérelvnek, hogy én is kollegiális viszonyba kerüljek a tanítványaimmal, és így én is tanulhatok, hiszen mindenki ismer valamit, amit én nem. Egy partitúraolvasás-tanítványom nem igazán akart készülni az óráimra, ezért azt kértem tőle, hogy hozzon egy olyan Mozart-darabot, amit nem ismerek. A következő alkalomra hozott is egy K.120 körül jegyzett szimfóniát, ami zseniális. Hihetetlen tapasztalat volt, azóta is tanulmányozom.

HZs: Sok tantárgyat tanítasz, melyik a kedvenced?

BM: A hangszerelést élvezem a legjobban, mert kiváló csapat jött össze Erasmus-os hallgatókból, akikkel nagyon hatékony a munka. Erre az órára nekem is folyamatosan készülnöm kell, ami nagyon inspiratív számomra. A másik általam nagyon kedvelt tárgy a partitúraolvasás, amit szerintem nem kezelnek a helyén. Mindenkinek csak fél óra jut hetente, alig lehet elmélyedni benne. Ezt is azért szeretem, mert nagyon sokat tanultam az órákon. Sokat beszélgetünk az anyagról, ott is előkerülnek hangszerelési kérdések... Amikor közeleg a péntek, már tudom, hogy utána napokig foglalkoztat majd az a rengeteg információ, ami ott érni fog.

HZs: Nemcsak komponálással és tanítással foglalkozol, hanem a Hermina Galéria művészeti vezetőjeként is tevékenykedsz. Kérlek, meséld erről!

BM: A Hermina Galériát Katona Kálmán, egy korábbi miniszter hozta létre, hogy fiatal magyar képzőművészeket és zeneszerzőket támogasson. Anyukámmal való ismeretsége révén lettem én a zenei rész művészeti vezetője. Olyan koncerteket szervezünk, ahol fiatal képzőművészek és zeneszerzők közösen dolgoznak, például egy zeneműből inspirálódva készít valamit a képzőművész, vagy fordítva, egy képzőművészeti alkotás ihlet egy darabot. Volt két olyan kiállítás is, ahol folyamatosan meghallgatható volt az adott darab magnón vagy mp3-lejátszón. Januárban pedig - az Átlátszó Hang Újzenei Fesztivál nyitókoncertjeként - egy valóban közös projekt készült, hangzó objektumokat, köztük például egy zenére mozgó szobrot állítottunk ki.

HZs: Úgy tudom, anno a Zeneakadémia mellett Varsóba is készültél felvételizni. Miért választottad végül Budapestet?

BM: Elodáztam a döntést, gondoltam, majd választok, ha mindkét helyre felvettek. Kiderült azonban, hogy a varsói tanár, akihez készültem, nyugdíjba ment, a Zeneakadémiára pedig maximális pontszámmal vettek fel. Ez nagyon jó érzéssel töltött el, úgy éreztem, itt szeretettel várnak. Illetve a felvételin személyesen megismertem Jeney Zoltánt, ami nagyon kellemes és meghatározó élmény volt. Mindenkinek ajánlom, hogy ismerje meg őt, hihetetlenül nagy tudású ember, és már akkor kollegiálisan viselkedett velem. Utána őt nagyon hatékony és mély évet töltöttünk el együtt, és most a Doktori Iskolában is együtt dolgozunk.

HZs: Nem bántad meg a döntésedet? Ugyanezzel a jó érzéssel gondolsz vissza most is az itt töltött tanulóéveidre és az elért eredményekre?

BM: Igen, nagyon jó érzéssel gondolok rá vissza! És ha mi, magyarok külföldre megyünk - akár zeneszerzőkként, akár egy mesterkurzus résztvevőiként -, az a tapasztalatunk, hogy a kelet-európai zeneszerzők jóval felkészültebbek a nyugat-európaiaknál. A zeneszerzés-tanításban a

konzervativizmus igenis jól sült el. Nálunk leginkább arról szól a stúdió, hogy megtanulunk különböző stílusokban zenéket imitálni, minden évben megvan a meghatározott program, amelynek csúcsa a legmagasabb szintű zeneszerzői megnyilvánulás, a Bach-kettősűga. Ezáltal beleivódik az emberbe a szigorúság, ami a saját munkásságában felelősségérzetet alakít ki. Nyugat-Európában túl nagy a szabadság: mindenki azt csinálja, amit akar, mindenkit elfogadnak. Az sem baj, ha valaki nem tud kottát olvasni, legfeljebb az olyan zenét ír, amiben nem kell kottával foglalkozni. Pedig az európai zene velejárója, hogy minden alkotó egy összefüggő vonalon helyezkedik el: lehet tudni, hogy Haydn honnan jön, hogy Beethoven Haydnból jön, Brahms Beethovenből, Mahler Brahmsból, és Webern Mahlerből. Az egész európai zenetörténetnek van egy kontinuitása, ezért olyan fontosak ezek a stúdiók.

HZs: Nagyon sok mesterkurzuson vettél részt a legkülönbözőbb helyszíneken és tanároknál, ott is tapasztaltad ezeket a különbségeket? Milyen meghatározó élményeid voltak?

BM: Manapság már nincsenek olyan kurzus-élmények, ahol valakinek átformálja az életét egy új technikával való találkozás, hiszen mindent egy perc alatt megismerhetünk az interneten. Ma inkább a személyes találkozás élményéért megy el az ember egy mesterkurzusra. Számomra az összes kurzus esetében ez volt a legtanulságosabb tapasztalat és a leginspirálóbb erő: a zeneszerzővel mint személyiséggel való találkozás. Hogyan működik egy alkotó mint beszélgetőtárs, hogyan tudok az ő személyiségén keresztül meglátni valamit, amit eddig csak saját magamon keresztül láttam. Kurtág például tanulmányaim egyik legfontosabb része volt, ő a példaképem gyerekkorom óta. Amikor Triesztben tanultam Fabio Niedernél, olyan dolgokat mondott Kurtágról, ami nekem sosem jutott eszembe.

HZs: Valóban a végtelen információáramlás korát éljük, ami kettős hatásával igencsak megosztja a véleményeket. Te hogyan látod ezt?

BM: Szerintem ez alapvetően nagyon jó, csak vigyázni kell, nehogy kiöntsük a fürdővizet a gyerekek. Folyamatosan körforgásban vannak olyan tartalmak, amelyeknek vagy semleges, vagy romboló hatásuk van, és nap mint nap, akaratunkon kívül is kénytelenek vagyunk találkozni velük. A folyamat pedig generálja magát: azért jut el az emberekhez valami, mert már sokan látták. Nagyon sokan csak azért nézték meg a *Gangnam Style*-t a YouTube-on, mert hallották, hogy ez a világ legnézettebb videója. Ez az internet veszélye: a széles közönség azt látja a kultúra részeként, ami valójában távol áll attól, pusztán azért, mert nagyon sokakhoz eljutott.

forrás: librarius.hu

HZs: Mi, klasszikus zenészek viszont tisztában vagyunk vele, hogy a valódi érték egy szűkebb réteg kiváltsága, és naponta küzdünk, hogy tágíthassuk ezt a kört. A kortárs klasszikus zenére pedig fokozottan igaz ez...

BM: Igen, még a komolyzenészek körében is csak kis közösség foglalkozik kortárs zenével, és annak is csak egy része érti meg. Nagyon sok előiskola szükséges ahhoz, hogy bizonyos műveket befogadjunk. Aki még nem tanulta meg a fülével tapasztalni Schönberg és Webern, majd Boulez és Stockhausen zenéjét, az nem fogja megérteni, hogy Európában azóta milyen zeneszerzői előrelépések voltak. Azt hiszem, az új zene sosem volt sokaké. Mindig más kritérium határozta meg, ki juthat hozzá, Haydn korában ez például egyfajta társadalmi rang volt. Schönbergék idején történt egy váltás, akkor már muszáj volt zenetörténetbe ágyazott füli tapasztalattal rendelkezni ahhoz, hogy befogadható legyen az új zene. De ez igaz az irodalomra is, ami nagyon fontos ihletforrás számomra: konziban olvastam először a *Fancsikó és Pintát Esterházy Pétertől* - semmit sem értettem belőle. Majd elolvastam Ottlik *Iskola a határon* című regényét, meg nagyon sok Kosztolányit, és akkor megértettem. Vagy nézzük a festészetet: ismerni kell az egész művészettörténet női ábrázolását, hogy Klimt *Nuda Veritas* című festményének totalitásával

találkozhassunk.

HZs: Hiszel abban, hogy egy művel való találkozás során mindenkinek ugyanabban a totalitás-élményben van része? Célod, hogy a te műveid mindenki számára ugyanazt az üzenetet közvetítsék?

BM: Nem, ez nem céloom, és nyilvánvalóan nem is történhet így. Nagyon nehéz megérteni, hogy meddig tart egy mű, és meddig tart a mű jelentése - erről szól Gadamer *Igazság és módszer* című könyve. Sokszor meglep, hogy ki mit gondol egy-egy művekről. Egyszer egy kórusral, egy templomi Josquin-konzerten elénekeltük egy avantgárdnak mondható kórusművet, ami konzervatív fűleknek biztosan kicsapná a biztosítékot. Néhány néni volt az egész közönség. A végén a kórusvezető megkérdezte, hogy mi legyen a ráadás, és a néni egyöntetűen az „ösbemutatósat” kérték, mert ők illet még nem hallottak. Még évekkkel ezelőtt eltévedt egy kortárszenei koncertre egy rimaszombati orvos. Azóta minden koncertemen ott van. Komponálás közben nem gondolom, hogy kiküszöbölhető az a tapasztalat, ami az adott darab mögött van, de egy műalkotás nem így működik. Nincs olyan, hogy egyvalamit jelent. Még számomra sem jelent egyvalamit!

HZs: Számos sikered közül kiemelkedik a 2015-ös budapesti UMZF Zeneszerzőverseny, ahonnan az első helyezket és szinte minden lehetséges díjat elhoztál. Miben változtatta meg ez az elsőpró siker az életed?

BM: Nagyon jólesett a díj, de nekem ez a verseny elsősorban azt jelentette, hogy elhangzott két nagy apparátusú darabom, amire nincs lehetősége egy fiatal zeneszerzőnek, mert nyilván nincsen pénze arra, hogy megfizessen egy zenekart. Töreksem rá, hogy zeneszerzői munkámat ne másítsa meg az, ha kapok egy díjat, és nem is hozok szerzői döntést annak érdekében, hogy díjat kapjak. Tolsztoj a *Feltámadás* című regényében így jellemez egy moszkvai ügyészt: „*az egyetlen kitűnő volt, díjakat nyert, hatalmas hírnévket örvendett, és ennek következtében minden mértéket felülmúlóan elbutult*”. Tehát nem érzem úgy, hogy most bele kellene süppednem a nagy kényelembe. Biztosan nem dolgoznék olyan hatékonyan, vagy inkább mélyen, ha ettől a díjtól máshogyan látnám magam. A zeneszerzői munka nem fotel.

fotó: Posztós János / CAFe Budapest

HZs: Egy korábbi interjúban azt mondtad: „*Nem az a lényeg, hogy mit ér el a darabom, hanem, hogy jó-e.*”

BM: Így van! Hogy visszacseng-e az Örökkévalóságban. Ezt valóban így gondolom.

HZs: Mit jelent számodra, hogy visszacseng az örökkévalóságban?

BM: Azt jelenti, hogy nem lett kevesebb a világ attól, hogy létrehoztam. Dukay Barnabás szerint - most jelent meg a könyve - olyannyira érzelmetlen a világunk, hogy az embernek tulajdonképpen az a feladata, hogy minél kevesebbet ártson. Számomra a minél kevesebb ártás az, hogy a zenén keresztül kommunikálok az emberekkel. Kijártam az iskolákat, nagyon sok zenét meghallgattam, és most utat mutatok nekik, a fűlűknek, mert én tudom, hogy mi a hangok összefüggése. Ők csupán azért tudják kevésbé, mert nem ez a szakmájuk - én sem tudom, hogyan kell megszerelni egy gázbojlert. Akkor gondolom jónak a darabot, ha sikerül az útmutatás, sikerűlnek az általam vélt hangi összefüggések, a forma megmutatása. Ha hangokon keresztül el tudom mondani, amit nem tudok a számmal, mert az kevésbé kifejező, és nem tudom a gázbojler-javítással, mert nem értek hozzá. Az avantgárd azt jelenti, hogy előőr, aki elöl halad a tapasztalat útján, azért, hogy másokat terelgessen. Egy alkotás akkor értékes, ha tanítani tudom vele az embereket, ha valamilyen gondolatra jutnak általa.

RÉSZLETES MŰJEGYZÉK

TITLE	YEAR	INSTR.	DUR.	DEDICATION	TEXT BY	SUBTITLE/ ALTR. TITLE	WORLD PREMIERE BY
Young Wives' Song	2010	solo female voice	6'		Attila József		Boglárka Terray
Consummatum est	2010	string quartet	3'			Hommage a J. Haydn	
The Four Parts of the Year	2011	mixed choir	8'	Hungarian National Choir	Mihály Csokonai Vitéz		Hungarian National Choir
Ealg!snu	2011	pf	3'			Hommage a F. Liszt	Péter Kiss
Luca Marenzio in Salzburg	2012	3 string quartets	5'	Anima Musicae Chamber Orchestra			Anima Musicae Chamber Orchestra
Silenzio!	2012	solo suspended cymbal	6'	Gábor Palotás			Gábor Palotás
Genesis	2012	sopr., fl, cl, fg, cor, perc, 2vl, vla, vc, cb	9'		Moses (Genesis)		Renáta Darázs, Liszt Academy Orchestra
Pénélopeia	2012	sopr, perc	6'		James Joyce		
qui	2012	cl in A, 2 vl, vla, vc	9'			Hommage a Mozart e Josquin	Csaba Klenyán, Oszkár Varga, E. Osztrótsits
Anakreonteion	2013	alto solo, fl	5'	Zoltán Jeney	Anakreon		Judit Rajk, Theodoros Tosounidisz
The Labyrinth of the World and the Paradise of the Heart	2013	sopr., fl, cl, cor, vl, vla, vc, cb	12'	Zsolt Serei	Comenius		
Out at Sea (Opera- role: Thin)	2013	bariton, cl, vla, vc	50'		Mrozek		UMZE, BMC
Variationen über ein Thema von -	2014	orch.: 3222, 4331, 2perc, pf, 88684	12'	Fabio Nieder			Orchestra of the Liszt Academy
The Death of Orpheus	2014	recitation, cl, tr, tuba, perc, vc	12'		Ovidius		the composer + students of the Ovid returned project organised by the Liszt Academy
Trittico dalla mia finestra	2014	fl, cl, perc, pft, vl, v c	6'	Alter Ego Ensemble		Hommage a Franko Vecchiet	Alter Ego Ensemble
BABE(urope)L	2014	fl, cl, cor, ing, vl, vla, vc, pf, perc	10'	Ensemble Mosaik		Hommage a Pieter Brueghel	Ensemble Mosaik
Karsilikli konusma	2015	alt solo, cl, vc, tamburin	12'	Judit Rajk	Pelin Özer	12 makams in Turkish	Judit Rajk

Le Testament de Josquin des Prés	2015	alto-fl,cl,2vl, vla,vc,pf	8'	Monsieur Horibali		Hommage a Josquin	Thrensemble, Hungarian Radio
ha	2015	vc	3'	Tamás Zétényi		Hommage a Sándor László	Tamás Zétényi, Budapest Pont
Das Rheingold	2015	bass-cl, electr.	7'	Szilárd Benes and Bálint Bolcsó		Hommage a R. Wagner	Péter Szűcs, Bálint Bolcsó, MűSzi
Quintet	2015	5 orchestra	12'	UMZF 2015			Hungarian Radio Orchestra, Palace of Arts
Melodiemusik	2015	2fl,2ob,2cl, 2vl,2vla,2vc, perc.	8'	UMZF 2015			Hungarian Radio Orchestra, BMC
Kikaku&Basho	2015	sopr-sax., harp	6'	Erzsébet Selejto and Anastasia Rasvalyayeva			Anastasia Rasvalyayeva, Erzsébet Selejto
Pseudomakam	2015	undefined chamber group	6'	József Sári			Students of Liszt Academy
Three Songs	2015	vla	4'	Péter Bársony			Bársony Péter
Pentagrammon	2016	pierrot-ensemble	7'	Weiner Ensemble			Weiner Ensemble, BMC
7 Ant(hem)s	2016	vc, pf	10'	Janka Jámbo		Hommage a Péter Esterházy	Janka Jámbo, Máté Balogh, BMC
Dichterliebe - Metamorphosen	2016	orchestra	30'	Óbuda Danubia Orchestra			Óbudai Danubia Orchestra
Es ist genug	2016	fl, 2cl,cor,vibr,pf,2 vl, vla,2vc	10'	Zsolt Serei			UMZE, BMC
Jam Quartet	2016	fl, 3 trgl, pf, vc	8'	pour le Thrensemble			Thrensemble, BMC
Kalevala-variations	2016	mixed choir	15'		Kalevala		Istvánffy Kamarakórus
Lebenslauf	2017	solo male voice	6'	Lőrinc Muntag	Hölderlin	In Memoriam Kálmán Katona	Muntag Lőrinc
Odes	2017	Chinese folk orchestra	8'	Prof. Liu Shun and the Forbidden City Chamber Orchestra	Shi Jing		Shanghai Symphony Orchestra
Ricerca di ricercare	2017	2 pianos, 12 hands	7'			Hommage a J.S.Bach	
Orpheus' Song	2017	orchestra	12'		Shakespeare (program)	Hommage a Kodály	MÁV Orchestra
Pseudomarsch	2017	wind orchestra	9'	UMZF 2017 - 1st Prize			Óbudai Danubia Orchestra

Kipling's Speech	2018	recitation, fl, vc, pf	6'	Karl-Amadeus-Hartmann Gesellschaft, Munich	Rudyard Kipling		Hartmann Ensemble, Munich
Lerchenquartett	2018	string4	10'	Central European String Quartet			
Game	2018	vl, vla, vc, pf	10'	Beethoven Competition 2018, 2nd Prize			József Balog, Tamás Zétényi, József Rác
Antiope-fragments	2018	sopr. solo, male choir, cimb.	20'	Kárpáti András	Euripides		Renáta Darázs, András Szalai, Euripides Choir.
Schmuytle&Samuel Goldenberg	2018	piano solo	6'				László Borbély, BMC
Suite in 3	2019	string orchestra	12'	Budapest Strings			Budapest Strings, BMC
Alabama March	2019	symphony orchestra	3'	Gregory Vajda & the Huntsville Symphony Orchestra			Gregory Vajda & the Huntsville Symphony Orchestra
One Hundred Famous Views of Edo	2019	12 gonghi, bass-fl, 2 bass-cl, vc	15'	Okamura Inc.			Okamura Ensemble, Tokyo
Bahnmusik	2019	string orchestra	5'	Anima Musicae Chamber Orchestra			Anima Musicae Chamber Orchestra
TRIOverture	2019	vla, vc, pf	8'	Maxim Rysanov, José Gallardo, Dóra Kokas			Maxim Rysanov, José Gallardo, Dóra Kokas
Mrs. Trio	2019	vl, vc, pf	8'	Oszkár Varga, Imre Dani, Flóra Matuska			